

МІЖРЕГІОНАЛЬНА
АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

МАУП

НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА
дисципліни
**“СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ ПСИХОЛОГІЧНОГО
КОНСУЛЬТУВАННЯ”**
(для спеціалістів, магістрів)

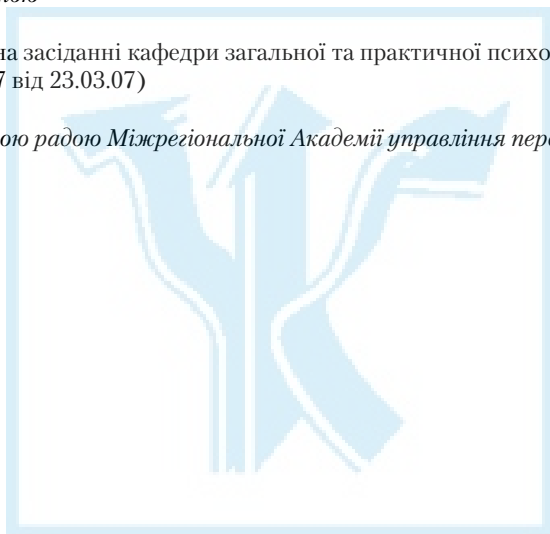
МАУП

Київ 2007

Підготовлено доцентом кафедри загальної та практичної психології
А. М. Львовичіною

Затверджено на засіданні кафедри загальної та практичної психології
(протокол № 7 від 23.03.07)

Схвалено Вченою радою Міжрегіональної Академії управління персоналом

Львовичіна А. М. Навчальна програма дисципліни “Сучасні проблеми психологічного консультування” (для спеціалістів, магістрів). – К.: МАУП, 2007. – 28 с.

Навчальна програма містить пояснювальну записку, тематичний план, зміст дисципліни “Сучасні проблеми психологічного консультування”, теми контрольних робіт, вказівки до виконання контрольної роботи, питання для самоконтролю, а також список літератури.

© Міжрегіональна Академія
управління персоналом (МАУП), 2007

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Мета вивчення дисципліни “Сучасні проблеми психологічного консультування” — забезпечення професійної компетентності практичних психологів у сфері підготовки та кваліфікованого проведення психологічного консультування.

У результаті вивчення дисципліни студент повинен *знати*:

- предмет та об’єкт психологічного консультування;
- методологічні підходи до вивчення основ психологічного консультування;
- основні методи, що застосовуються у процесі психологічного консультування;
- сфери застосування психологічного консультування;
- напрями та види психологічного консультування;
- конкретні методики психологічного консультування;
- проблеми психологічного консультування;

уміти:

- надавати (консультативну) психологічну допомогу різним верствам населення;
- застосовувати методи консультативної допомоги на практиці;
- проводити психологічне консультування у таких сферах: управління, маркетинг і реклама, освіта, сім’я і шлюб, політика;
- застосовувати нові методи та техніки у практиці психологічного консультування.

МАУП

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН
дисципліни
“СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ ПСИХОЛОГІЧНОГО
КОНСУЛЬТУВАННЯ”

№ пор.	Назва змістового модуля і теми
1 2	Змістовий модуль I. Загальні проблеми психологічного консультування Проблема визначення поняття “психологічне консультування” Сучасні вимоги до особистості та професійної підготовленості психолога-консультанта
3 4	Змістовий модуль II. Психологічне консультування як форма психологічної допомоги особистості Підходи до технології консультативної взаємодії Сучасні напрями консультативної психології
5 6 7 8 9	Змістовий модуль III. Сфери психологічного консультування Психологічне консультування з проблем управління Психологічне консультування з проблем ринку та підприємництва Психологічне консультування у сфері освіти Психологічне консультування з проблеми сім’ї і шлюбу Психологічне консультування у політиці
10 11	Змістовий модуль IV. Психологічна експертиза Сутність психологічної експертизи Гуманістична спрямованість психологічної експертизи
12 13	Змістовий модуль V. Сучасні технології роботи психолога-консультанта Індивідуальні методи психологічного консультування Групові методи психологічного консультування
Разом годин: 108	

ЗМІСТ
дисципліни
**“СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ ПСИХОЛОГІЧНОГО
КОНСУЛЬТУВАННЯ”**

Змістовий модуль I. Загальні проблеми психологічного консультування

Тема 1. Проблема визначення поняття “психологічне консультування”

Психологічна допомога — основа психологічного консультування. Місце психологічного консультування у системі психологічної допомоги. Основні завдання та принципи психологічного консультування. Індивідуальна та групова форми роботи психолога-консультанта, основні випадки їх застосування. Структура процесу консультування. Психологічна проблема як головний компонент об'єкта праці психолога.

Література [1; 2; 6; 12; 17; 23; 27; 28; 36; 50; 59]

Тема 2. Сучасні вимоги до особистості та професійної підготовленості психолога-консультанта

Роль і місце консультанта у консультуванні. Вимоги до особистості консультанта — модель ефективного консультування. Психограма та професіограма консультанта. Система цінностей консультанта. Вплив професійної діяльності на особистість консультанта. Професійна підготовка консультанта.

Література [6; 7; 10; 17; 23; 36; 51]

Змістовий модуль II. Психологічне консультування як форма психологічної допомоги особистості

Тема 3. Підходи до технології консультативної взаємодії

Консультативний контакт. Терапевтичний клімат, його фізичні та емоційні компоненти. Особливості підтримання терапевтичного клімату. Перенос і контрперенос у консультуванні. Основні етапи психологічного консультування: підготовка; перша зустріч; ознайомлення із проблемою; входження у ситуацію психологічної допомоги; психологічне обстеження (діагностування) особистості або групи чи

організації; планування дій (розробка стратегій консультативної допомоги); реалізація психологічної допомоги; завершення консультативної допомоги.

Література [2; 6; 12; 17; 23; 58; 66; 67]

Тема 4. Сучасні напрями консультативної психології

Психодинамічний напрям у консультуванні, його теоретичні основи. Поняття про захисні механізми психіки. Концепції З. Фрейда, К. Юнга, А. Адлера та неофрейдистів. Консультативний процес і психотехніка психодинамічного напрямку.

Біхевіористський напрям і необіхевіоризм у консультуванні. Основні поняття та техніки.

Когнітивний напрям у консультуванні: основні поняття і техніки.

Екзистенційний підхід у консультуванні. Гуманістичне та клієнт-центроване консультування.

Гештальттерапія Ф. Перлза.

Література [3; 4; 6; 7; 16; 17; 19; 23; 25–28; 32; 34; 35; 38–43; 49; 66; 67]

Змістовий модуль III. Сфери психологічного консультування

Тема 5. Психологічне консультування з проблем управління

Сутність консультування в сфері управління. Процес кадрового консультування та його етапи. Психологічне консультування з проблем формування (чи оптимізації) сприятливого соціально-психологічного клімату в організації: методи діагностування соціально-психологічного клімату (СПК), психологічне обстеження персоналу та керівника організації. Звіти про психологічне обстеження в організації. Надання психологічної допомоги менеджеру з метою підвищення його психологічної компетентності; згуртування колективу; забезпечення ціннісно-орієнтаційної єдності (ЦОЕ).

Психологічне консультування з проблем добору кадрів. Діагностування персоналу, формування рекомендацій з підбору кадрів у відповідності зі специфікою професії. Психологічне консультування менеджерів з проблем оптимізації ділового спілкування та розвитку комунікативних і організаторських здібностей співробітників. Застосування групових методів психологічної допомоги в організаціях.

Психологічне консультування з проблем попередження та вирішення конфліктів. Діагностування стилів поведінки індивідів у

конфліктних ситуаціях. Соціально-психологічний аналіз конфліктів, формулювання рекомендацій, посередництво у конфліктах. Консультування менеджерів з проблем оптимізації стилю керівництва та вдосконалення особистості керівника.

Література [5; 11; 21; 22; 29; 36; 37; 65]

Тема 6. Психологічне консультування з проблем ринку та підприємництва

Психологічний аналіз маркетингу як комплексної системи організації виробництва та збуту продукції, що орієнтована на задоволення потреб конкретних споживачів. Збирання психологічної інформації про клієнтів.

Психологічне консультування у сфері реклами. Функції психолога у забезпеченні рекламної кампанії. Застосування знань з психології у сфері консультування з питань реклами. Участь психолога у процесі підготовки реклами. Технологія застосування фокус-груп у рекламному бізнесі.

Література [36; 37; 44; 48; 65]

Тема 7. Психологічне консультування у сфері освіти

Основні напрями консультативної роботи психолога у навчальних закладах: надання психологічної допомоги дітям у вирішенні проблем самовизначення, соціально-психологічної адаптації, збереження психічного здоров'я, формулювання Я-концепції, оптимізації психологічного статусу.

Консультування педагогів з вирішення їх професійних проблем і розвитку педагогічних здібностей. Консультування керівників навчальних закладів з питань розв'язання конфліктних ситуацій у колективі, оптимізації соціально-психологічного клімату, поліпшення стилю керівництва та ділового спілкування.

Психологічне консультування батьків з проблем оптимізації сімейного виховання, міжособистісних стосунків, взаємовідносин з дітьми, психологічної підтримки особистості дитини, оптимізації взаємодії батьків з навчально-виховним закладом з психологічних аспектів професійної орієнтації дітей. Ініціювання психологом заходів на психологічну консультацію.

Психологічне консультування батьків з проблем профілактики важковиховуваності та правопорушень, алкоголізму, наркоманії, токсикоманії. Підвищення психологічної компетентності всіх учасників навчально-виховного процесу.

Психологічне консультування з проблем оцінки ефективності праці закладів освіти.

Література [1; 2; 10; 12; 21; 22; 31; 52; 53]

Тема 8. Психологічне консультування з проблеми сім'ї і шлюбу

Основні завдання психологічного консультування з проблем сім'ї і шлюбу. Типові проблеми шлюбу та сім'ї, що вимагають психологічного консультування: хвороба одного із членів сім'ї, конфлікти у сім'ї або сім'ї із соціальним оточенням, кризові періоди у житті сім'ї та ін. Психологічний аналіз труднощів, що виникають у сім'ї. Соціально-економічні умови способу життя та проблеми, що виникають у сім'ї.

Характеристика основних етапів сімейної консультації: підготовка клієнта, зняття перешкод, укладення контракту, прояснення ситуації. Використання психологічних методик і психотехнік у психологічному консультуванні з сімейних проблем.

Література [1; 2; 5; 28; 46; 47; 55; 56; 61]

Тема 9. Психологічне консультування у політиці

Специфіка особистості політика та його ставлення до психолога-консультанта. Основні напрями діяльності психолога у сфері політики: участь у розробці та прийнятті рішень; аналіз динаміки суспільної думки та пошук впливу на настанови і настрої людей (аналіз і прогноз на основі даних інтерв'ю, телефонних опитувань, фокус-груп); оптимізація образу влади або політичної структури; створення психологічних портретів опонентів і політичних партнерів; участь у подоланні та профілактиці конфліктів; консультації щодо ведення переговорів і встановлення відносин. Проблема ефективності психологічного консультування у сфері політики.

Література [5; 11; 12; 15; 18; 62]

Змістовий модуль IV. Психологічна експертиза

Тема 10. Сутність психологічної експертизи

Основні проблеми, що потребують психологічної експертизи. Види психологічної експертизи. Мета психологічної експертизи. Принципи психологічної експертизи. Етапи психологічної експер-

тизи. Розробка змісту експертного висновку. Вимоги до експертного висновку.

Література [17; 23; 29; 57]

Тема 11. Гуманістична спрямованість психологічної експертизи

Психологічні вимоги до експерта-консультанта. Професіограма та психограма експерта-консультанта у психології. Гуманістична спрямованість особистості експерта-психолога та психологічної експертизи.

Література [17; 23; 29]

Змістовий модуль V. Сучасні технології роботи психолога-консультанта

Тема 12. Індивідуальні методи психологічного консультування

Консультативна бесіда як основний метод роботи психолога-консультанта. Структура бесіди: початок; розпитування клієнта; психокорекційна дія; завершення. Вимоги до діалогу з клієнтом: обмеження ролі консультанта у діалозі; наближення стилю мовлення консультанта до стилю мови клієнта; обмеженість і точність висловлювань консультанта. Вербальний і невербальний контакти з клієнтом. Психодіагностична робота з клієнтом. Застосування методів візуальної психодіагностики у консультативній роботі. Методи соціально-психологічної діагностики організації: спостереження, інтерв'ю, анкетування, соціометрія, тестування.

Література [1; 2; 6; 13; 14; 17; 18; 58; 66; 67]

Тема 13. Групові методи психологічного консультування

Фокус-групи як групові напівстандартизовані інтерв'ю. Активне соціально-психологічне навчання (АСПН) в психологічному консультуванні. Психокорекційні групи та їх види. Використання групового тренінгу у психологічному консультуванні. Основні процедури проведення групового тренінгу.

Література [1; 2; 6; 13; 14; 17; 18]

ТЕМИ КОНТРОЛЬНИХ РОБІТ

1. Психологічне консультування як професійна діяльність.
2. Психологічні вимоги до психолога-консультанта і психотерапевта.
3. Процес психологічного консультування.
4. Основні напрями консультативної психології.
5. Психологічне консультування з проблем управління.
6. Психологічне консультування з питань ринку та підприємництва.
7. Психологічне консультування у рекламі.
8. Проблеми психологічного консультування у сфері освіти.
9. Консультування з проблем вибору професії.
10. Консультування з проблем сім'ї.
11. Консультування з проблем батьківсько-дитячих стосунків.
12. Особливості психологічного консультування у політиці.
13. Психологічна експертиза.
14. Особливості консультування у руслі психоаналізу.
15. Особливості консультування у руслі когнітивної психології.
16. Особливості консультування у парадигмі гештальттерапії.
17. Консультування у руслі гуманістичної психології.
18. Особливості консультування у руслі біхевіористського напрямку у психології.
19. Застосування найновіших напрямів психологічної науки у процесі психологічного консультування.
20. Структура та зміст психологічного консультативного процесу.
21. Технологія першої консультативної зустрічі.
22. Захисні механізми психіки та робота із ними у процесі психологічного консультування.
23. Застосування візуальної психодіагностики у процесі психологічного консультування.
24. Консультування у руслі теорії А. Адлера.
25. Особливості консультування у руслі теорії К. Хорні.
26. Особливості консультування у руслі когнітивної теорії А. Бека.
27. Індивідуальні методи психологічного консультування.
28. Групові методи психологічного консультування.
29. Внесок З. Фрейда у психологічну теорію консультування.
30. Принципи психологічного консультування.

ВКАЗІВКИ ДО ВИКОНАННЯ КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ

Виконання контрольної роботи передбачає розвиток навичок самостійного пошуку необхідної інформації, опрацювання та осмислення теоретичного і практичного матеріалу. Вибір теми — довільний.

Контрольна робота виконується на скріплених листках формату А4. На титулі вказується: назва дисципліни; прізвище, ім'я та по батькові студента; домашня адреса; номер групи. Контрольна робота повинна мати план і список літератури. На останній сторінці ставиться дата виконання роботи та підпис. Роботу необхідно здати до наукової частини в установленний термін.

ПИТАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ

Теоретичні питання для самоконтролю

1. Предмет і завдання психологічного консультування.
2. Принцип конструктивності у психологічному консультуванні.
3. Основні напрями психологічного консультування.
4. Характеристика консультативного процесу у руслі психоаналізу.
5. Форми психологічного консультування.
6. Характеристика захисних механізмів особистості у психоаналітичному напрямі.
7. Основні принципи психологічного консультування.
8. Характеристика консультативного процесу у руслі біхевіоризму.
9. Психологічні вимоги до особистості психолога-консультанта.
10. Техніки консультування у біхевіоризмі.
11. Зміст професійної компетентності психолога-консультанта.
12. Основні прийоми надання психологічної допомоги у психоаналізі.
13. Основні етапи процесу психологічного консультування.
14. Концепція біхевіоризму та психологічне консультування.
15. Технологія першої консультативної зустрічі.
16. Характеристика консультативного процесу у руслі когнітивізму.
17. Особистісна та професійна готовність психолога до психологічного консультування.
18. Характеристика консультативного процесу у руслі гештальттерапії.
19. Критерії оцінки діяльності практичного психолога.

20. Когнітивне консультування А. Бека.
21. Проблеми психологічної діагностики у рамках процесу психологічного консультування.
22. ABCD — терапія А. Елліса.
23. Основні завдання психологічного консультування.
24. Раціонально-емотивна терапія (РЕТ) А. Елліса.
25. Основні сфери застосування процесу психологічного консультування та їх особливості.
26. Основні поняття психоаналізу З. Фрейда.
27. Застосування принципу конфіденційності у процесі психологічного консультування.
28. Основні поняття індивідуальної психології А. Адлера.
29. Принципи неманіпулятивності психологічного консультування.
30. Поняття про “тріаду К. Роджерса” у психологічному консультуванні.
31. Принципи професіоналізму у процесі психологічного консультування.
32. Консультативний процес і психотехніка психодинамічного напрямку.
33. Принципи причинності у психологічному консультуванні.
34. Гуманістичний напрям у психологічному консультуванні.
35. Принципи нестандартного підходу у психологічному консультуванні.
36. Клієнт-центрований підхід у консультуванні К. Роджерса.
37. Принципи неманіпулятивного підходу у психологічному консультуванні.
38. Психологічне консультування з проблем управління.
39. Принципи недирективності у психологічному консультуванні.
40. Психологічне консультування з проблем менеджменту.
41. Принципи орієнтації на установки клієнта.
42. Психологічне консультування з проблем ринку та підприємництва.
43. Принципи уникнення надмірної оригінальності у психологічному консультуванні.
44. Психологічне консультування у сфері освіти.
45. Принципи підтримки мотивації тривалої роботи у рамках психологічного консультування.
46. Психологічне консультування з проблем сім’ї та шлюбу.
47. Принципи нейтральності консультанта.

48. Психологічне консультування у політиці.
49. Принцип безоцінкового прийняття клієнта у психологічному консультуванні.
50. Психологічне консультування з проблем добору кадрів.
51. Принцип критичного ставлення психолога-консультанта до своїх можливостей.
52. Участь психолога у процесі підготовки реклами.
53. Принцип орієнтації клієнта на вирішення власних проблем.
54. Основні напрями консультативної роботи психолога-практика в навчальних закладах.
55. Принцип добровільності у психологічному консультуванні.
56. Основні завдання психологічного консультування з проблем сім'ї та шлюбу.
57. Принцип комплексного підходу у психологічному консультуванні.
58. Психологічне консультування у сфері реклами.
59. Принцип співробітництва у психологічному консультуванні.

Ситуаційні завдання для самоконтролю

1. До психолога звернулася жінка з такою проблемою: “У неї не складається подружнє життя — чоловік їй зраджує”. Яку стратегію консультування має обрати психолог?
  2. До психолога звернулись батьки дівчинки 11 років, яка ходить до спеціальної школи-гімназії з поглибленим вивченням іноземних мов. Сім'я живе у старому районі великого міста, де немає місця для прогулянок чи ігор. Наприкінці чверті стомлюється, з'являється головний біль. У цей час вона частіше, ніж завжди, хоче ходити у кіно та дивитись детективи. Батьки ж примушують її читати серйозні книжки. Непорозуміння та напруження, що виникають внаслідок цього, пом'якшуються після канікул, але наприкінці чверті все повторюється знову.
- ?? 1. Побудуйте гіпотези відносно причин повторення такої ситуації.
2. Що не враховують батьки у природі дівчинки?
  3. Що можна порадити батькам?
3. До сімейної консультації звернулися батьки дівчинки 8 років, яка страждала від жахливих видінь, що приходили до неї перед сном.

Їх вона бачила досить часто, коли залишалася одна у темній кімнаті. Вони схожі на ті, що вона їх бачила у мультфільмах або про які читала у книжках. Батьки кажуть, що цей каприз з'явився нещодавно. У ранньому дитинстві дівчинка була жвавою, любила розказувати про все, що бачила. Більше ніяких скарг ні з боку дівчинки, ні з боку батьків не було. Дівчинка пішла у школу в 7 років, з навчанням у неї проблем не було.

Психолог розпитував про зміст її видінь. Дівчинка з задоволенням розповідала.

- Ці видіння тебе лякають? — Поцікавився психолог.
- Лякають! Але вони такі яскраві, такі цікаві. Дивишся як у кіно.
- Вони тобі подобаються?
- Не знаю. Іноді дивишся і начебто мурашки по шкірі бігають, але хочеться подивитися продовження.

?? 1. *Дайте психологічну інтерпретацію ситуації.*

2. *Змалюйте психологічний портрет даного типу дитини.*

3. *Про що у подальшому потрібно поговорити з дівчинкою?*

4. *Що можна порадити батькам у такій ситуації?*

4. У консультацію служби сім'ї звернулась жінка 35 років і розповіла, що недавно дізналась про те, що чоловік зраджує їй з іншою жінкою. Жінка не знає, що їй робити. Вона любить свого чоловіка, крім того, вони мають двох синів. Але як же бути із зрадою чоловіка та чи можна її вибачити?

?? 1. *Чи має право психолог-консультант у такій ситуації дати клієнті якусь із двох порад: “розлучитись” або “зберегти сім'ю”?*

2. *У чому має полягати психологічна допомога у цьому випадку?*

5. До психолога звернулась мати 15-річного сина. Вона принесла із собою “Малюнок сім'ї”, виконаний її сином. На малюнку зображені мати й син спиною один до одного. Незвичайним було також те, що листок складався із склеєних шматочків. Мати пояснила: “Після того, як син завершив малюнок, я його запитала, коли він в останнє тримав пілососа (на малюнку син з пілососом). Він відповів: “Що, не подобається?!” і розірвав малюнок. Довелося клеїти”.

Додаткова інформація. Сім'я розпалася майже одразу після народження сина. Тривалий час жили з бабусяю та дідусем, які в основному й виконували батьківські функції. Нещодавно отримали квартиру — відселилися. Матері дуже важко спілкуватись із сином. Вона скаржиться на те, що він її не слухається, грубо розмовляє з нею.

?? 1. *Дайте психологічну інтерпретацію сімейних проблем.*

2. *Охарактеризуйте психологічний контакт матері із сином.*

3. *Як їм допомогти налаштувати нормальні стосунки?*

6. До служби сім'ї прийшла жінка з такою проблемою. Після розлучення вона та її перший чоловік створили нові сім'ї. Але у неї з'явилися проблеми з дочкою від першого шлюбу. Дочці 8 років. Вона не хоче жити з вітчимою. Неприязність до матері доходить до зненависті. Вимагає змінити її ім'я на грузинське (її рідний батько — грузин), не поважає матір за те, що вона не грузинка.

Батько дівчини має іншу сім'ю і брати її до себе не збирається.

?? 1. *Дайте психологічну інтерпретацію ситуації, що виникла.*

2. *Яка додаткова інформація потрібна для повноцінної консультації?*

3. *Сформулюйте можливі гіпотези відносно причин і подальшого розвитку проблеми та означте шляхи її вирішення.*

4. *До якої батьківської позиції потрібно підштовхнути клієнтку?*

7. До психолога звернувся керівник торгової фірми з приводу конфліктної ситуації, що склалася з головним бухгалтером. Останній, за словами керівника, спеціаліст високої кваліфікації, людина чесна та добросовісна. Однак має такі негативні якості, знову ж таки за словами керівника, як дратівливість, категоричність, педантизм. Крім того, він рідко змінює свої рішення щодо питань фінансування (через надмірну економність). Усе це викликає роздратування у керівника фірми, створює напруження у стосунках і заважає робочому процесу.

Керівник, що звернувся до психолога, не хоче звільняти бухгалтера з посади, але й працювати у ситуації, що склалася, дуже складно, у зв'язку з цим керівник попросив психолога допомогти розв'язати конфлікт.

- ?? 1. Як Ви вважаєте, у кого існує психологічна потреба у допомозі психолога — у керівника чи у бухгалтера?
2. Чи є для бухгалтера такі якості, як економність і педантичність, негативними?
3. Якби психолог порадив керівникові не звертати уваги на недоліки бухгалтера та сконцентруватися на його достоїнствах, чи була б така порада кваліфікованою?
4. Як можна допомогти керівникові фірми у цій ситуації?

8. Завідувач відділу великої фірми, що займається наданням послуг телефонного зв'язку, звернувся до психолога-консультанта з приводу конфлікту між провідними співробітниками відділу, в який були втягнуті всі інші співробітники, внаслідок чого відділ розколовся на ворогуючі стани. Ситуація, що склалася, дуже заважає в роботі, і завідуючий відділом звернувся за допомогою до психолога, обіцяючи при цьому, що не пошкодує ні часу, ні коштів для оптимізації атмосфери у трудовому колективі.

- ?? 1. З чого необхідно починати розв'язання ситуації?
2. Які прийоми та методи Ви можете запропонувати керівнику для налагодження стосунків між співробітниками?
3. Які психологічні форми роботи бажано використати у відділі для згуртування колективу?

9. Після попереднього відбору на посаду кандидата завідувача залишилося два претенденти: жінка 35 років і чоловік 40 років. Жінка — виражений екстраверт — контактна та життєрадісна, добрий спеціаліст, володіє трьома іноземними мовами, але їй притаманна певна побіжність у судженнях і поспішність у діях. Чоловік — інтроверт — типовий кабінетний вчений, добре знає свою справу, володіє іноземними мовами, але відчуває деяке напруження під час численних контактів із сторонніми людьми та важко переносить часту зміну ситуацій. У цілому ж обидва відповідають вакантним посадам.

?? Як краще розподілити посадові функції між кандидатами з тим, щоб оптимально використати їх можливості?

10. Спеціалісту з реклами запропонували зробити рекламу для телебачення, в якій рекламувалася б нова газета. Зміст рекламного ролика, запропонованого спеціалістом, був таким: “Дівчина зі стрункими ніжками у тифельках на високих каблуках піднімається сходами. На сходах лежать різні (вже відомі читачам) газети. Видно ноги дівчини, що безжально топчуть газети, видно назви газет. Нарешті, на останній сходинці лежить газета, що рекламується. Дівчина вже не топче її, а піднімає, дивиться на неї із захватом, притискує її до грудей і посміхається”.

?? Чи граматно зроблено рекламного ролика? Обґрунтуйте свою відповідь.

11. Проходить презентація товару косметичної фірми, що збирається захопити новий ринок. Представник фірми протягом 30 хв розповідав про недоліки своїх конкурентів, а потім ще годину про достоїнства власної продукції.

?? Чи правильно побудовано презентацію? Обґрунтуйте свою відповідь.

12. Страховий агент, отримавши кілька відмов на свої пропозиції зі страхування майна, вирішив залишити свою роботу і впав у депресію. Друг порадив йому звернутися до психолога.

?? 1. Що може зробити психолог-консультант у цьому випадку?

2. Які методи психологічного консультування тут можна використати?

13. Спеціаліст з реклами запропонував рекламний плакат про новий миючий засіб, на якому зображалися два флакони. Один з миючих засобів був уже відомий споживачеві (його закреслено, а другий обведено кривою у формі сердечка).

?? Проаналізуйте принцип створення рекламного плаката. Чи коректно він створений? Обґрунтуйте свою відповідь.

14. Спеціаліст з реклами запропонував рекламний плакат про новий пральний порошок, на якому зображалися дві коробки. На

одній написано — “Звичайний порошок”, а на іншій — назва нового рекламованого засобу як ефективнішого.

?? Проаналізуйте принцип створення рекламного плаката. Чи коректно він створений? Обґрунтуйте свою відповідь.

15. До психолога-консультанта звернулася вчителька молодших класів зі скаргою на одного із учнів — Андрія М., здібного учня, який швидко запам'ятовує новий матеріал, але порушує дисципліну — розмовляє із сусідом, балується, б'ється. Вчителька неодноразово його карала, записувала зауваження у щоденник. Але всі її дії виявилися безрезультатними.

- ?? 1. Чи правильно сформульовано локус скарги?
2. Чи правильні педагогічні заходи застосовувалися вчителькою?
3. Запропонуйте свою гіпотезу причин поганої поведінки Андрія на уроках.
4. Які засоби впливу були б ефективними?*

16. До психолога-консультанта звернулася мама третьокласника Ігоря В. Він дуже повільно все робить, через це часто спізнюється до школи, не встигає виконувати завдання з класної роботи і тому часто отримує погані оцінки. Суворі дисциплінарні заходи, що застосовує мама, результату не дають.

?? Дайте психологічну інтерпретацію ситуації. Які заходи з боку батьків і вчителів можуть бути ефективними?

17. До журналу “Сімейний консультант” надійшов такий лист: “Шановний психолог журналу “Сімейний консультант”, пишу Вам цього листа, тому що серце моє наповнене біллю, і крім Вас ніхто не зможе мені допомогти. Моя проблема — це мій 13-річний син. Слава останнім часом став дуже важкою дитиною: він пропускає заняття у школі, обманює, грубіянить. У мене таке враження, що він постійно щось від мене приховує, щось недоговорює... З учителями у школі практично не спілкуюсь, у них тільки одні скарги на Славу — погано вчиться, погано себе поводить. Шкільного психолога не хочу навіть питати, тому що вони там усі заодно: їм би зробити винними у всьому батьків або сім'ю. Мій перший чоловік після розлучення тільки надсилає аліменти і не цікавиться сином. Та і з

здоров'ям у Славчика якісь проблеми: як сідаємо у транспорт — втрачає свідомість. Що мені робити? До кого звертатися за допомогою?

?? Складіть можливий перелік робіт, пов'язаних з наданням психологічної допомоги автору листа.

18. Учениця 3-го класу Іра К. отримала напередодні 1 вересня персональне запрошення директора школи. Адже з лютого вона відмовляється йти до школи... Минулої зими, коли Іра прийшла у клас, вона побачила, що її парту забруднена чимось неприємним. Вона сказала про це вчительці. Але вчителька відреагувала так: “Йди на місце, нема про що говорити”. Ірина за свою парту сісти відмовилася. Вчительку це розсердило: “Не принесе — прибереш”. Учениця так і не сіла за парту. Вчителька обурилася і ... витерла парту сама. Іра про все розповіла вдома, і мати забрала її зі школи з ультиматумом: дівчинка прийде до школи тільки після того, як вчительку звільнять за “приниження гідності учениці”. Вчительці було винесено догану за некоректність у спілкуванні з ученицею, директор вибачилася перед ученицею та її мамою. Але мати дівчинки не пускає її до школи, порушуючи тим самим Закон України “Про середню освіту”.

?? Дайте психологічний аналіз ситуації. Запропонуйте свій варіант дій психолога у цій ситуації.

19. До консультації звернулася мама першокласника Петра В. Проблема полягала у тому, що хлопчик писав гірше за всіх у класі — криво, неакуратно. Мама неодноразово примушувала хлопчика переписувати домашнє завдання, але у таких випадках він починав писати ще гірше.

?? Проаналізуйте ситуацію, що склалася. Що можна порекомендувати конструктивного мамі учня?

20. Десятирічна учениця музичної школи має чудові музичні здібності, сама намагається писати музику. Але під час занять за фахом (фортепіано) поводить себе неадекватно. У відповідь на зауваження вчителя або його прохання виправити помилки

вона може зовсім припинити роботу або продовжувати грати, незважаючи на зауваження. Вчитель вимушений більшу частину уроку витратити на вмовляння та спроби налагодити стосунки з нею. Поведінка дівчинки залежить від настрою, який може зіпсуватися через будь-яку дрібницю. Вчитель звернувся до психолога з проханням допомогти з'ясувати, що робити і чого не робити у таких випадках, як поводити себе з ученицею?

?? 1. Побудуйте гіпотези стосовно характерологічних особливостей дівчинки.

2. Як реагувати вчителю на подібні поведінкові реакції дівчинки?

21. До психологічної консультації звернулася жінка тридцяти років. Вона впевнена, що чоловік зраджує їй зі своєю співробітницею, хоча він заперечує цей факт. Жінка не знає, що їй робити. Вона кохає свого чоловіка, до того ж у них двоє синів. Але як же бути із зрадами чоловіка і чи можна їх пробачити?

?? 1. Чи має право психолог-консультант у цьому випадку дати клієнтці якусь одну із двох порад: “розлучитися” або “зберегти сім'ю”?

2. У чому полягатиме психологічна допомога у ситуації, що склалася?

22. До психолога звернулася жінка із скаргою на сина-старшокласника. За словами матері, у сина погана поведінка та різко негативне ставлення до неї. Останнім часом, коли до закінчення школи залишається трохи більше, ніж півроку, син почав прогулювати заняття, а тепер і зовсім не вчиться. На критику матері і навіть на дружні поради відповідає грубістю. Мати впевнена, що у сина порушення психіки. Виховувала вона його сама, без батька. З чоловіком розлучилася, коли ще дитина не народилася. “Я для сина нічого не шкодувала, все життя йому ні в чому не відмовляла. Навіть заміж вдруге не вийшла через нього” — ця думка рефреном проходила через усю розповідь матері.

?? 1. Сформулюйте попередні гіпотези відносно можливих причин поведінки юнака.

2. Що, на Вашу думку, потрібно з'ясувати психологу стосовно юнака?

3. Проаналізуйте причини конфлікту матері із сином?
4. Знайдіть шляхи поліпшення психологічної ситуації.

23. До психолога-консультанта звернувся чоловік 40 років, який програв на виборах до міської ради. У своїй поразці він звинувачував “нечесних конкурентів і продажних виборців”. При цьому не відмовлявся від боротьби за депутатський мандат на наступних виборах і просив психолога допомогти йому у цьому.

?? 1. Чи адекватно відображено клієнтом локус скарги?

2. На чому потрібно зосередитися під час підготовки цього претендента до наступних виборів?

24. До психологічної консультації звернувся молодий політик з проханням допомогти йому підвищити ефективність публічних виступів. Клієнт вважає, що його виступи недостатньо переконливі та дохідливі, до того ж він, коли виступає перед великою аудиторією, відчуває скутість і невпевненість.

?? 1. Яким психологічним проблемам насамперед слід приділити увагу під час консультації?

2. Які методи підвищення ефективності публічного виступу можна запропонувати клієнту?

25. Підприємству потрібен бухгалтер. З наведеного переліку психологічних якостей відзначте п'ять, що необхідні, перш за все, для успішного виконання бухгалтерської роботи, і п'ять, що заважають успішній реалізації його діяльності.

Високе переключення уваги, висока концентрація уваги, логічне мислення, образне мислення, екстравертованість, інтровертованість, сангвінічний темперамент, холеричний темперамент, флегматичний темперамент, меланхолічний темперамент, усидливість, чесність, залежність від впливу сторонніх, невпевненість у своїх силах, заздрість.

26. Політичному діячу, представникові однієї з відомих партій, необхідно було виступити підряд перед двома зовсім різними аудиторіями: працівниками культури і мистецтва та інженер-

но-технічними працівниками. У зв'язку з цим він звернувся до психолога-консультанта з проханням пояснити специфіку й особливості публічного виступу залежно від складу аудиторії.

- ?? 1. У чому полягає консультативна допомога у цій ситуації?
2. Яким вимогам повинні відповідати публічні виступи, розраховані на “раціональну” аудиторію, і яким — на “емоційну”?

27. До психолога звернувся чоловік 45 років, який балотувався до Верховної Ради, але програв. На передвиборчу кампанію він витратив багато сил, коштів і часу, налаштувався тільки на перемогу і не міг уявити, що може програти. Оскільки його надії не справдилися, він відчув себе спустошеним, втратив орієнтири у житті, впав у депресію.

- ?? 1. Проясніть психологічну ситуацію, що склалася.
2. Які додаткові відомості необхідно отримати про особистість клієнта для успішної консультації?
3. Які психологічні консультативні методи можна використати у цьому випадку, щоб допомогти клієнту впоратися з проблемами, зокрема з депресією?

28. Батько п'ятнадцятирічного хлопчика поскаржився психологу на боягузтво та несміливість свого сина. Ці якості, як зазначив батько, були притаманні сину з раннього дитинства. Батько намагався боротися з ними, змушував хлопчика перемагати свій страх — кидав його у воду у глибокому місці, щоб навчити плавати, посилав увечері до лісу. Хлопчик боявся, плакав, але батько наполягав, виховував з нього “мужчину”. Незважаючи на ці заходи, хлопчик залишався нерішучим і боязким. Він так і не навчився долати свої страхи, більше того, з роками вони посилюлися.

- ?? 1. Поясніть причини невдалих спроб батька.
2. Які небажані наслідки зумовив хибний стереотип виховання?
3. На що, у першу чергу, повинна бути спрямована консультативна допомога?

29. Фахівець у сфері створення реклами запропонував рекламний плакат про одяг з переважанням чорного кольору. Крім того, там було написано — одяг за помірними цінами.

?? Чи вдале, на Ваш погляд, було рекламне рішення?

30. До психолога звернулася жінка і розповіла таке: Моя семирічна донька ревнує мене до свого молодшого братика. Коли він був зовсім маленьким, це не особливо проявлялося, а зараз наші стосунки дуже загострилися. Тільки я зроблю їй якесь зауваження, як вона починає скиглити: “Ти мене не любиш, а любиш тільки свого Сашка”. Я починаю себе ловити на тому, що як тільки візьму молодшого на руки, то одразу й опускаю, щоб дочка не приревнувала. Також менше стараюся звертати увагу на сина при дочці. Але все одно чую: “Мамо, чому ти поклала йому більший шматок торту?”, “Ти знову з ним граєшся, а хто гратиметься зі мною ?” та ін.

?? 1. Проаналізуйте психологічний клімату у сім'ї.

2. Що можна порадити матері?

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

Основна

1. *Абрамова Г. С.* Введение в практическую психологию. — Брест, 1993.
2. *Абрамова Г. С.* Практическая психология. — М., 1997.
3. *Адлер А.* Практика и теория индивидуальной психологии. — М.: Прогресс, 1995. — 296 с.
4. *Ассаджиоли Р.* Психосинтез. Принципы и техники: Пер с англ. — М.: ЭКСМО-Пресс, 2002.
5. *Берн Э.* Игры, в которые играют люди, люди, которые играют в игры. — СПб.: Лениздат, 1992.
6. *Бондаренко А. Ф.* Психологическая помощь: теория и практика. — К.: Укртехпресс, 1997. — 215 с.
7. *Бродли Б. Т.* Рекомендации начинающему практику в центрированной на клиенте терапии / Под ред. А. М. Дружинина. — К., 1997.

8. *Бурлачук Л. Ф., Грабская И. А., Кочарян А. С.* Основы психотерапии. — К., 1999.
9. *Бурлачук Л. Ф., Морозов С. М.* Словарь-справочник по психодиагностике. — СПб., 2001.
10. *Васьковская С. В., Горностай П. П.* Психологическое консультирование: ситуационные задачи. — К.: Выща шк., 1996.
11. *Гірник А. М.* Тренінг комунікативних умінь / За ред. Н. Л. Коломінського. — К., 1995.
12. *Горностай П. П., Васьковская С. В.* Теория и практика психологического консультирования. — К.: Наук. думка, 1995.
13. *Вачков И.* Основы технологии группового тренинга. Психотехники: Учеб. пособие. — М., 1999.
14. *Вачков И. В.* Введение в тренинговые технологии. — М., 1998.
15. *Введение* в практическую социальную психологию / Под ред. Ю. М. Жукова, Л. А. Петровской, О. В. Соловьевой. — М.: Смысл, 1996.
16. *Гештальттерапия: Теория и практика.* — М., 2000.
17. *Глэддинг С.* Психологическое консультирование. — СПб.: Питер, 2002.
18. *Емельянов Ю. Н.* Активное социально-психологическое обучение. — Л., 1985.
19. *Зубалий Н. П., Левочкина А. М.* Основы психотерапии: Учеб. пособие. — К.: МАУП, 2001. — 158 с.
20. *Карпова Г. О.* Зміст професійної діяльності керівників рай(міськ)центрів психологічної служби / За ред. Н. Л. Коломінського. — К., 1995.
21. *Коломінський Н. Л.* Психологія педагогічного менеджменту. — К.: МАУП, 1996.
22. *Коломінський Н. Л.* Психологія менеджменту в освіті (соціально-психологічний аспект): Монографія. — К.: МАУП, 2000.
23. *Кочюнас Р.* Основы психологического консультирования. — М., 1999.
24. *Макшанов С. И.* Психология тренинга. — СПб., 1997.
25. *Маслоу А.* Психология бытия. — М.: Ваклер, 1997. — 304 с.
26. *Мэй Р.* Искусство психологического консультирования. — М.: Класс, 1994. — 133 с.

27. *Нельсон-Джоунс Р.* Теория и практика консультирования. — СПб.: Питер, 2001.
28. *Осипова А. А.* Общая психокоррекция: Учеб. пособие для студ. вузов. — М.: ТЦ “Сфера”, 2000.
29. *Основи психолого-управлінського консультування: Навч. посіб. / Л. М. Карамушка, Н. Л. Коломінський, М. В. Войтович та ін.; За наук. ред. Л. М. Карамушки.* — К.: МАУП, 2002.
30. *Психоанализ и культура: Избранные труды Карен Хорни и Эриха Фромма.* — М.: Юристъ, 1995. — 624 с.
31. *Рабочая книга школьного психолога / Под ред. И. В. Дубровиной.* — М.: Просвещение, 1996.
32. *Роджерс К. С.* Взгляд на психотерапию: Становление человека. — М.: Прогресс, 1994. — 480 с.
33. *Рудестам К.* Групповая психотерапия. Психокоррекционные группы: теория и практика. — М.: Прогресс, 1990. — 368 с.
34. *Сидоренко Е. В.* Психодраматический и недирективный подход к групповой работе с людьми: Метод. описание и коммент. — СПб., 1992.
35. *Сидоренко Е. В.* Терапия и тренинг по Альфреду Адлеру. — СПб.: Речь, 2002.
36. *Тобиас Л.* Психологическое консультирование и менеджмент: взгляд клинициста. — М.: Класс, 1997.
37. *Управленческое консультирование: В 2 т. / Под ред. М. Кубра.* — М.: Интерэкспорт, 1992.
38. *Урсано Р., Зонненберг С., Лазар С.* Психодинамическая психотерапия. — М., 1992.
39. *Фрейд З.* Введение в психоанализ: Лекции. — М.: Наука, 1991. — 456 с.
40. *Фрейд З.* Психология бессознательного. — М.: Просвещение, 1989. — 448 с.
41. *Фромм Э.* Бегство от свободы. — М.: Прогресс, 1995. — 312 с.
42. *Фромм Э.* Душа человека. — М.: Республика, 1992. — 415 с.
43. *Шульц Д., Шульц С.* История современной психологии. — СПб.: Евразия, 1998. — 526 с.
44. *Щёкин Г. В.* Как эффективно управлять людьми. — К.: МАУП, 1999.

45. *Эйдемиллер А. Г.* Методы семейной диагностики и психотерапии: Метод. пособие. — М.: Фолиум, 1996.
46. *Эйдемиллер Э. Г., Юстицкий В. В.* Семейная психотерапия. — Л.: Медицина, 1990.
47. *Эйдемиллер Э. Г., Юстицкий В. В.* Психология и психотерапия семьи. — СПб., 1999.
48. *Экономическая психология* / Под ред. И. В. Андреевой. — СПб.: Питер, 2000
49. *Юнг К.* Тэвистокские лекции. Аналитическая психология: ее теория и практика. — К.: СИНТО, 1995. — 228 с.

Додаткова

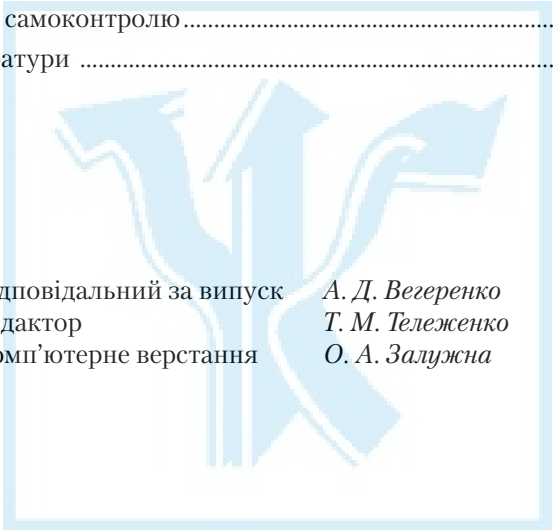
50. *Абрамова Г. С.* Практикум по психологическому консультированию. — Екатеринбург: Деловая кн.; М., 1995.
51. *Алешина Ю. Е.* Семейное и индивидуальное психологическое консультирование. — М.: РИЦК, 1993.
52. *Байярд Р. Т., Байярд Д.* Ваш беспокойный подросток: Практ. руководство для отчаявшихся родителей. — М.: Просвещение, 1991.
53. *Бурменская В. Г., Карабанова О. А., Лидерс А. Г.* Возрастно-психологическое консультирование: Проблемы психологического развития детей. — М.: Изд-во МГУ, 1990.
54. *Вопросы* практической психодиагностики и психологического консультирования в вузе. — Л.: Изд-во ЛГУ, 1984.
55. *Захаров А. И.* Как преодолеть страхи у детей. — М.: Педагогика, 1986.
56. *Захаров А. И.* Как преодолеть отклонения в поведении ребенка. — М.: Просвещение, 1986.
57. *Личко А. Е.* Психопатии и акцентуации характера у подростков. — Л.: Медицина, 1983.
58. *Непридуманные истории: Из жизни психологов и их клиентов.* — М.: Генезис, 2007.
59. *Обозов Н. Н.* Психологическое консультирование: Метод. пособие. — СПб., 1993.
60. *Раттер М.* Помощь трудным детям. — М.: Прогресс, 1987.
61. *Сатир В.* Как строить себя и свою семью. — М.: Педагогика-Пресс, 1992.
62. *Стариков И.* Психоанализ избирательной кампании: как не проиграть на выборах. — Николаев: Возможности Киммерии, 2004.

63. *Шнейдер Л. Б.* Основы консультативной психологии: Учеб. пособие. — М., 2005.
64. *Эберлейн Г.* Страхи здоровых детей: Пер. с нем. — М.: Знание, 1981.
65. *Экономическая психология.* — СПб.: Питер, 2000.
66. *Ялом И.* Дар психотерапии. — М.: Эксмо, 2005.
67. *Ялом И.* Шопенгауэр как лекарство. — М.: Эксмо, 2006.

ЗМІСТ

Пояснювальна записка	3
Тематичний план дисципліни “Сучасні проблеми психологічного консультування”	4
Зміст дисципліни “Сучасні проблеми психологічного консультування”	5
Теми контрольних робіт	10
Вказівки до виконання контрольної роботи	11
Питання для самоконтролю	11
Список літератури	23

Відповідальний за випуск *А. Д. Вегеренко*
Редактор *Т. М. Тележенко*
Комп'ютерне верстання *О. А. Залужна*

МАУП

Зам. № ВКЦ-3129

Міжрегіональна Академія управління персоналом (МАУП)
03039 Київ-39, вул. Фрометівська, 2, МАУП